

Nr 87.

Av herr Nilsson, Petrus, m. fl., om utförande av fiskehamnsanläggningen vid Byxelkrok samt påbörjande av hamnanläggningar vid Gnisvärd och Torekov.

Sedan den s. k. fiskehamnskommissionen år 1909 föreslagit inrättandet av ett flertal fiskehamnar vid rikets kuster, beslöt riksdagen år 1911 och följande år att genom statens försorg skulle byggas och underhållas 26 av de sålunda föreslagna hamnanläggningarna, bland dem Byxelkrok å Öland. På grund av statsfinansiella skäl ansågs emellertid sedermera, att den fastställda hamnbyggnadsplanen icke borde genomföras i full utsträckning. Med anledning härav anbefalldes Kungl. Maj:t genom brev den 26 maj 1922 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att gemensamt med lantbruksstyrelsen och med biträde av högst tre utav chefen för kommunikationsdepartementet utsedda sakkunniga personer verkställa utredning rörande statens fiskehamnsbyggnadsverksamhet och de ekonomiska förutsättningarna för densamma samt till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Till åtlydnad härav avgåvo nämnda ämbetsverk och sakkunnige ett den 5 februari 1923 dagtecknat betänkande, däri föreslogs bland annat, att nio av de tidigare beslutade företagen icke skulle komma till utförande, under det att beträffande fiskehamnsanläggningen vid Byxelkrok hemställdes att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen besluta att denna hamnbyggnad skulle utföras med iakttagande att anläggningskostnaden till lämpligt anpassade andelar bestredes dels av Böda kommun eller Kalmar läns södra landsting dels av fonden för bro- och hamnbyggnader samt farleder, dels av de till fiskehamnsbyggnader beviljade medlen. Vidare hemställdes till Kungl. Maj:t att hos riksdagen utverka ett reservationsanslag av 600,000 kronor på extra stat för budgetåret 1923—1924 till bestridande av kostnader för utförande av Byxelkroks jämte vissa andra uppgivna hamnar. Samtidigt överlämnades för Kungl. Maj:ts fastställelse bland annat en för Byxelkroks hamn upprättad reviderad arbetsplan. Enligt denna plan, som skiljer sig från den tidigare fastställda arbetsplanen därutinnan att anläggningens storlek minskats, vågbrytaren gjorts kortare och byggnadssättet i avseende på underbyggnaden ändrats, har kostnaden beräknats till 529,000 kronor.

Från ämbetsverkens och de sakkunniges ifrågavarande förslag var byråchefen, överstelöjtnanten O. Z. Ekdahl skiljaktig och föreslog i avgiven reservation bland annat, att fiskehamnsanläggningen vid Byxelkrok måtte utföras med

tidigare bestämda utsträckning och läge för vågbrytaren. Byggnadskostnaden skulle i så fall uppgå till 642,500 kronor.

I proposition till 1923 års riksdag, nr 114, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen besluta att hamnbyggnaderna vid Herrevik, Byviken, Hölick, Lörudden, Värskär och Byxelkrok skulle i nu angiven ordning genom statens försorg utföras för att därefter av staten underhållas, att beträffande Byxelkrok 15 % av anläggningskostnaderna skulle bestridas av Böda kommun eller landstinget och att till bestridande av kostnaderna för nyssberörda sex hamnbyggnader anvisa ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor för budgetåret 1923—1924.

Denna proposition blev av riksdagen bifallen, varefter Kungl. Maj:t fastställde den av ämbetsverken och de sakkunnige förordade mindre arbetsplanen för hamnanläggningen vid Byxelkrok med kostnaden beräknad till 529,000 kronor. I den av riksdagen sålunda fastställda ordningen för fiskehamnsbygget har sedermera ingen ändring vidtagits. Emellertid torde den femte hamnen i ordningen, Värskär, icke vidare ifrågakomma, enär ortsbefolkningen ställt sig avvisande mot dess anläggande. Byxelkroks hamn är vid sådant förhållande den, som enligt riksdagens beslut först skall bringas till utförande.

Efter anmodan av Kungl. Maj:t infortrade länsstyrelsen i Kalmar län därefter Böda sockens yttrande huruvida kommunen vore villig bidra till kostnaden för ifrågavarande hamnanläggning. Vid sammanträde den 20 juli 1924 beslöt Böda kommunalfullmäktige att icke deltaga i kostnaden för denna fiskehamnsanläggning på sätt planen därför blivit av Kungl. Maj:t fastställd, men förklarade sig kommunalfullmäktige vid nyssnämnda sammanträde villiga att efter förmåga söka bidra till kostnaden för en fiske- och nödhamnsanläggning utförd enligt den större planen (alternativ I).

Ortsbefolkningen hade nämligen allt mera börjat inse, att, därest den högst behöfliga hamnen vid Byxelkrok skulle utföras enligt den sålunda fastställda arbetsplanen, nyttan av hamnen skulle bli av så ringa betydelse, att man vore benägen att avstå från en så beskaffad anläggning. I anslutning härtill beslöt Böda sockens kommunalfullmäktige den 12 juli 1925 att anslå 50,000 kronor som bidrag till hamnföretaget under förutsättning, att hamnen finge utföras efter det av byråchefen Ekdahl förordade större förslaget.

Kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återupptog med anledning härav frågan till förnyat övervägande och i syfte att åstadkomma en fullt tidsenlig hamn, som kunde motsvara ortsbefolkningens och blivande trafikanters önskemål, uppdrog styrelsen åt arbetschefen, ingenjören Sv. Segerfors att utarbeta nytt förslag till hamnanläggningen. Sådant förslag blev sedermera efter anvisning av t. f. överdirektören Fr. Enblom upprättat av ingenjören Segerfors. Denna plan, som enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens åsikt utvisar flera företräden framför de tidigare utarbetade förslagen, beräknas kunna genomföras för en kostnad av allenast 264,000 kronor.

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse den 14 mars 1927 begärt yttrande från Böda kommun, huruvida kommunen vore villig bidra till ham-

nens byggande enligt Segerfors plan med 15 % av byggnadskostnaderna i överensstämmelse med riksdagens beslut, har Böda kommun beslutat lämna ett dylikt bidrag med 10 % varjämte Kalmar läns södra landsting vid lagtima möte 1927 åtagit sig att bidra med återstående 5 % av berörda kostnader.

Det av riksdagen förutsatta villkoret för utförandet genom statens försorg av den ifrågasatta hamnen vid Byxelkrok har sålunda i vederbörlig ordning uppfyllts. Det av Böda kommun beslutade bidraget innebär, att denna lilla kommun med allenast omkring 1,500 invånare underkastar sig en utgift av ej mindre än omkring 26,400 kronor, vilket mer än något annat torde visa med vilket utomordentligt stort intresse ortsbefolkningen omfattar frågan om hamnens snara tillkomst.

Hamnens betydelse ökas mer och mer. Dess behövlighet har till fullo vitsordats av förberörda ämbetsverk och sakkunnige. Sedan dess har behovet ytterligare gjort sig kraftigt gällande, ty med Byxelkroks hamn avses ej blott en fiskehamn för storsjöfiskare från Öland och fastlandet utan även en nödhamn och en viktig handelshamn.

På hemställan av vederbörande statsråd, som uttalat att det icke vore erforderligt att för närvarande taga ståndpunkt till planen för Byxelkroks hamn, har Kungl. Maj: t i proposition under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen besluta att hamnanläggningarna vid Gnisvärd och Torekov skulle komma till utförande framför den av riksdagen tidigare beslutade hamnen vid Byxelkrok och att för färdigställandet av arbetena vid Hölick och Lörudden samt påbörjande av de nya företagen vid Gnisvärd och Torekov måtte anvisas för budgetåret 1928—1929 ett extra reservationsanslag av 200,000:— kronor.

Några bärande skäl varför den av riksdagen redan tidigare beslutade fiskehamnsanläggningen vid Byxelkrok skall träda tillbaka för hamnarna vid Gnisvärd och Torekov förefinnas ej. För att en ändring i ett av riksdagen fattat beslut skall vidtagas torde erfordras synnerligen starka skäl, vilka i detta fall torde saknas. Tvärtom borde det i orten livliga intresset, som manifesteras i betydande anslag till anläggningen, i hög grad beaktas. Någon liknande ekonomisk uppoffring har icke försports vare sig när det gäller byggandet av Gnisvärds eller Torekovs hamnar.

Med stöd av det anförda få vi hemställa, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj: ts proposition rörande anslagen till kommunikationsdepartementet i fråga om statens fiskehamnar måtte besluta,

att den av riksdagen senast år 1923 till anläggning beslutade hamnbyggnaden Byxelkrok, till vars utförande vederbörande kommun och landsting anslagit av riksdagen förutsatta penningbidrag, måtte enligt ingenjören Segerfors förslag bringas till utförande i därför redan tidigare fastställd ordning,

att bekräfta att hamnen vid Byxelkrok skall utföras och underhållas genom statens försorg samt

att för bedrivande av arbeten å till fiskehamnsgruppen I hörande hamnbyggnader för budgetåret 1928—1929 måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, varigenom möjlighet finnes till påbörjande i mindre skala även av de föreslagna hamnanläggningarna vid Gnisvärd och Torekov.

Stockholm den 18 januari 1928.

Petrus Nilsson.

Uno Wikström.

Carl Boberg.
